

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Ocena izvajanja strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast

COM(2014) 130 final

(2015/C 012/17)

Poročevalec: **Stefano Palmieri**

Evropska komisija je 16. maja 2014 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Ocena izvajanja strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast

COM(2014) 130 final.

Pododbor za oceno izvajanja strategije Evropa 2020, zadolžen za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejel dne 5. septembra 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 502. plenarnem zasedanju 15. in 16. oktobra 2014 (seja z dne 15. oktobra) s 168 glasovi za, 7 glasovi proti in 6 vzdržanimi glasovi.

1. Uvod

1.1 Štiri leta po uvedbi strategije Evropa 2020 je Evropska komisija objavila sporočilo z naslovom *Ocena izvajanja strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast* ter začela javno posvetovanje⁽¹⁾ o tej strategiji v okviru priprave na njen vmesni pregled.

1.2 To mnenje, ki predstavlja uradni odgovor na zaprosilo Komisije, je hkrati del celovite ocene Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO) na zaprosilo italijanskega predsedstva Sveta Evropske unije za pripravo raziskovalnega mnenja o načrtovanem vmesnem pregledu strategije Evropa 2020.

1.3 EESO pripravlja celovito vmesno oceno strategije Evropa 2020, ki bo zajemala naslednje dokumente:

- projektno poročilo o poglobitvi konceptualnih in praktičnih vidikov upravljanja strategije Evropa 2020;
- to mnenje SC/039;
- prispevke strokovnih skupin, posvetovalne komisije za spremembe v industriji, opazovalnih skupin in povezovalne skupine z evropskimi organizacijami in mrežami civilne družbe;
- prispevke nacionalnih ekonomsko-socialnih svetov ter sorodnih organizacij;
- sklepe in priporočila iz študije, ki jo je naročil usmerjevalni odbor EESO za strategijo Evropa 2020 in izdelal Bellagamba, A.: *Priorities, challenges and prospects for civil society: involvement in the Europe 2020 strategy beyond 2015 – Case study of four Member States (BE – FR – IT – NL)*.

⁽¹⁾ Glej spletno stran Evropske komisije: http://ec.europa.eu/europe2020/public-consultation/index_sl.htm

1.4 Sveženj, ki tvori vmesno oceno EESO, bo predstavljen na konferenci na visoki ravni na temo *Za učinkovitejšo strategijo Evropa 2020 – predlogi civilne družbe za bolj socialno vključujočo in konkurenčno Evropo*, ki bo organizirana v okviru italijanskega predsedovanja Svetu Evropske unije 4. in 5. decembra 2014 v Rimu.

1.5 Za predstavitev predlogov za spremembo strategije Evropa 2020, ki so jih pripravili različni notranji organi EESO ⁽²⁾ in o katerih se je veliko razpravljalo v okviru sej delovnih skupin, so vključena priporočila v točki 4 (**Priporočila EESO za zagotovitev resničnega procesa reforme strategije Evropa 2020**).

2. Prva štiri leta strategije Evropa 2020: od posledic krize do dolgoročnih trendov

2.1 Strategija Evropa 2020 je nastala iz spodbudne namere, da bi spodbudili konkurenčnost in zaposlovanje v EU z reševanjem strukturnih problemov in hkrati zagotovili ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo za državljane. V tem že tako težavnem kontekstu je nastala ena od najhujših kriz v zadnjih 80 letih tako z vidika intenzitete kot trajanja, kar močno vpliva na izvajanje te strategije.

2.1.1 S krizo so se povečale že tako velike ekonomske in socialne razlike znotraj EU, pokazale razlike na področju konkurenčnosti in socialne kohezije ter okrepile tendence k polarizaciji rasti in razvoja z jasnimi ovirami za pravično razporeditev dohodka, bogastva in blaginje med državami članicami, znotraj posameznih držav članic in med posameznimi evropskimi regijami ⁽³⁾.

2.2 Na podlagi analize krize in njenih posledic, predstavljenih v sporočilu Komisije in dodanih prilogah ⁽⁴⁾, je razvidno, kako je kriza negativno vplivala na izvajanje strategije Evropa 2020 z vidika učinkovitosti, ustreznosti ter zakonitosti njenega modela upravljanja in ciljev.

2.3 Glede na to, da je ekonomsko upravljanje v EU v veliki meri usmerjeno v varčevanje, so bili srednje- in dolgoročni cilji strategije Evropa 2020 potisnjeni na drugo mesto za uresničitvijo proračunske discipline.

2.3.1 EESO meni, da so v nekaterih državah članicah ukrepi za okrepitev politik za konsolidacijo javnih financ sicer potrebni, vendar hkrati poudarja, da lahko varčevalni ukrepi spodbudijo zaželeno učinke v času gospodarske rasti, če pa se „avtomatično“ sprejmejo v času recesije, kakršno doživlja trenutno večina držav članic, ima lahko to negativne posledice za rast. V številnih državah članicah namreč ti ukrepi niso prinesli pričakovanih rezultatov, kar zadeva vzpostavitev proračunskega ravnotežja ⁽⁵⁾, pač pa so upočasnili ali celo zaustavili oživitvev gospodarstva ter še zaostriili že tako zaskrbljujoče razslojevanje družbe.

2.4 Reševanje krize s pomočjo ekonomskega upravljanja EU je negativno vplivalo na uresničevanje srednje- in dolgoročnih ciljev strategije. V nekaterih državah članicah so na ta način nastali problemi, ki bi lahko v nekaterih primerih postali strukturne ovire in omejitve za gospodarski razvoj in socialno kohezijo v EU.

⁽²⁾ EESO (2014), prispevki strokovnih skupin, opazovalne skupine za trg dela, opazovalne skupine za enotni trg, opazovalne skupine za trajnostni razvoj, posvetovalne komisije za spremembe v industriji ter povezovalne skupine z evropskimi organizacijami in mrežami civilne družbe: *Towards the Europe 2020 Strategy Mid-Term Review* (Za vmesno oceno strategije Evropa 2020), usmerjevalni odbor za strategijo Evropa 2020.

⁽³⁾ „V povprečju so v Evropi v letu 2012 osebe v najvišjem (petem) kvintilnem razredu zaslužile skoraj 40 % vseh dohodkov, osebe v najnižjem (prvem) pa manj kot 10 %.“ Eurostat, *Statistics in focus*, 12/2014.

⁽⁴⁾ Zaradi prostorskih omejitev v tem mnenju niso povzeti vsi statistični podatki iz navedenih dokumentov, zato glej COM (2014) 130 final – priloge 1–3.

⁽⁵⁾ V 28 državah članicah EU je v letih od 2007 (zadnje leto pred krizo) do 2013 javni dolg narasel z 58,8 % na 87,1 %, torej za 28,3 odstotne točke. V 18 državah euroobmočja se je javni dolg povečal za 26,4 odstotne točke s 66,2 % na 92,6 %. *Eurostat database: General government gross debt*.

2.5 Kljub nekaterim spodbudnim rezultatom na področju a) boja proti podnebnim spremembam in spodbujanja energetske trajnosti ter b) izobraževanja in zmanjševanja zgodnjega opuščanja šolanja je trenutno opaziti izredno zaskrbljujoče podatke v zvezi s financiranjem raziskav in razvoja, trgom dela ter bojem proti revščini in socialni izključenosti.

2.5.1 Kar zadeva financiranje raziskav in inovacij, je kriza očitno še poglobila vrzel med različnimi državami članicami EU, saj so države članice, ki so pod velikim pritiskom, da dosežejo fiskalno konsolidacijo (pogosto te države zaostajajo tudi na področju inovacij), močno oklestile proračun za raziskave in inovacije⁽⁶⁾. V EU se raziskavam in razvoju namenja še vedno skoraj eno odstotno točko manj sredstev od zastavljenega cilja 3 %, napoved za leto 2020 pa znaša trenutno 2,2 % zaradi negativnega učinka majhnih zasebnih naložb in dokaj neambicioznih ciljev držav članic.

2.5.2 Trg dela se v zadnjih letih sooča z nespremenljivo stopnjo zaposlenosti, ki ostaja pod ciljem strategije (68,4 % v letu 2013: 74,2 % pri moških in 62,5 % pri ženskah). Še posebno zaskrbljujoči so naslednji podatki:

- 26,2 milijona brezposelnih;
- 9,3 milijona oseb, ki bi želele delati, vendar so obupale nad iskanjem zaposlitve;
- 12 milijonov oseb, ki so brezposelne več kot eno leto;
- od leta 2008 (prvo leto krize) 6 milijonov izgubljenih delovnih mest v EU (kar pomeni tudi izgubo poklicnih kvalifikacij in znanja);
- 5,5 milijona mladih (v starosti pod 25 let), ki so brezposelni.

Ta položaj, ki je že tako zelo zaskrbljujoč, se v nekaterih državah članicah še poslabšuje za mlade, osebe, ki so zaposlitev izgubile zaradi določene starosti, in za ženske.

2.5.3 Število oseb, ki jih ogrožata revščina in socialna izključenost, se je med letoma 2009 in 2012 povzpelo s 114 milijonov na 124 milijonov. Ta trend bi se lahko še naprej zaostroval, če upoštevamo zapoznele učinke krize. Zmanjšanje števila oseb, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, na 96,4 milijona do leta 2020 je cilj, ki ga bo EU težko dosegla, saj jih je bilo leta 2012 kar 28 milijonov več od zastavljenega cilja.

2.5.4 Že tako hudo stanje poslabšuje povečevanje števila oseb, ki živijo v materialnem pomanjkanju, pa tudi oseb v delovni dobi, ki živijo v gospodinjstvih, v katerih nihče ne dela.

2.5.5 S krizo so se poglobile že tako velike razlike med državami članicami, pokazala pa se je tudi precejšnja neenakost na področju konkurenčnosti in socialne kohezije. Te razlike jasno kažejo, da je treba oblikovati predloge reforme, da bi zagotovili čim večjo učinkovitost ukrepov tam, kjer so problemi najresnejši.

2.5.6 Vse te številke zelo jasno kažejo, da se je treba osredotočiti na naložbe za rast, da bi podprli konkurenčnost in ustrezne pogoje za podjetja, zlasti MSP, da bodo lahko ohranila delovna mesta in ustvarjala nova.

3. Analiza ključnih točk strategije Evropa 2020: upravljanje, cilji, sodelovanje in izvajanje

3.1 Analiza dosedanjih rezultatov jasno kaže na to, da ta strategija niti približno ni dovolj, da bi uresničili njene cilje. Strategijo Evropa 2020 je treba spremeniti, da bi postala učinkovita in uspešna, s tem pa preprečiti morebiten neuspeh, kakor se je zgodilo s predhodno lizbonsko strategijo. Izredno pomembno je, da se osredotočimo na določeno število ciljev, da bi zagotovili njihovo usklajenost in uresničevanje.

⁽⁶⁾ Veugelers, R. (2014) *Undercutting the future? European research spending in times of fiscal consolidation*. Bruegel Policy Contribution, številka 2014/06.

3.2 Glavne probleme strategije Evropa 2020 je zaznati na področjih upravljanja, zastavljenih ciljev, udeležbe civilne družbe in njenega izvajanja.

3.3 Sistem upravljanja strategije je šibak in neučinkovit pri zahtevanju od držav članic, da izpolnijo svoje zaveze za uresničenje ciljev (in vodilnih pobud) iz strategije.

3.3.1 V upravljanju strategije se je formaliziralo strukturno izkrivljenje, saj je prednost namenjena ekonomskim vidikom in ne socialnemu in okoljskemu upravljanju, s čimer so se cilji strategije podredili makroekonomskim prioritetam evropskega semestra, s tem pa so se ogrozili cilji EU za konkurenčnost in socialno kohezijo ter trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri.

3.3.2 Evropski semester, ki se začne z letnim pregledom rasti in konča s pripravo priporočil za posamezne države, je pogosto določil prioritete, ki ne prispevajo k dejanskemu doseganju ciljev strategije Evropa 2020. Še več, države članice teh priporočil ne upoštevajo, ko pripravljajo letne nacionalne strategije (nacionalne programe reform) ali sprejemajo odločitve v zvezi s proračunom, strukturnimi reformami, politiko zaposlovanja in socialno politiko (⁷).

3.4 Ko se je pripravljala strategija Evropa 2020, predlagani cilji in s tem povezani kazalniki ne samo, da niso bili zavezujoči, pač pa niso bili rezultat doseganja soglasja med državljani EU. Z izjemo ciljev za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in za uporabo obnovljivih virov energije, ki so zakonsko zavezujoči, si je do zdaj vsaka država članica sama zastavila cilje, ki pa so bili pogosto razmeroma skromni.

3.4.1 Kvantitativno ocenjevanje ciljev ni podkrepljeno s kvalitativnim ocenjevanjem. Uspešnosti družbenega in gospodarskega sistema ni mogoče meriti samo na podlagi kvantitativnih kazalnikov, kot so namembnost sredstev za raziskave ali število novih delovnih mest, pač pa je treba uporabiti tudi kvalitativne kazalnike, kot so vrsta inovacij na trgu ter kakovost ustvarjenih delovnih mest.

3.5 Organizirana civilna družba ni dovolj vključena v strategijo Evropa 2020 – niti na nacionalni niti na evropski ravni. Razlogi za to so naslednji:

- omejena prizadevanja pri obveščanju o strategiji in njenem razširjanju, zaradi česar ta instrument poznajo in pri njem sodelujejo pretežno tisti, ki so pri njem udeleženi;
- zadržanost nekaterih držav članic, da bi vključile organizirano civilno družbo v načrtovanje ukrepov v okviru strategije Evropa 2020;
- pomanjkanje resnične povezave med ukrepi civilne družbe na evropski ravni ter na nacionalni in lokalni ravni;
- ukrepi, sprejeti za odpravo učinkov krize (vključno s časovnico evropskega semestra), se prekrivajo s pobudami strategije Evropa 2020, kar socialnim partnerjem in organizacijam civilne družbe otežuje razumevanje razvoja strategije in udeležbo pri njem;
- omejena finančna sredstva onemogočajo večjo in učinkovitejšo vključenost organizirane civilne družbe v strategijo Evropa 2020;
- premajhna vključenost socialnih partnerjev v posvetovanje v okviru evropskega semestra v nekaterih državah.

(⁷) Študija Evropskega parlamenta (2014): *A „traffic light approach“ to the implementation of the 2011 and 2012 Country Specific Recommendations (CSRs)*. Economic Governance Support Unit.

3.6 Ne glede na postopke, dogovorjene na ravni Evropskega sveta, številne programe sodelovanja v EU in zavedanje, da izzivov in ciljev iz strategije Evropa 2020 ni mogoče učinkovito obravnavati zgolj z ukrepi posameznih držav članic, je na izvajanje strategije Evropa 2020 negativno vplivalo pomanjkanje učinkovitega sodelovanja in solidarnosti med državami članicami.

3.7 Vodilne pobude bi lahko odločilno prispevale k usklajevanju evropskih in nacionalnih politik, da bi lažje dosegli cilje iz strategije Evropa 2020 ter tako spodbudili gospodarsko rast in zaposlovanje z učinkovitejšo uporabo vzvodov razvoja in priložnosti, ki jih ponujajo strukturni skladi⁽⁸⁾, evropsko teritorialno sodelovanje⁽⁹⁾ in programi, ki se upravljajo neposredno. Vodilne pobude bi morale biti bolj obvladljive in bolj razumljive ter bolj povezane med seboj in brez podvajanj.

SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA EESO ZA ZAGOTOVITEV RESNIČNEGA PROCESA REFORME STRATEGIJE EVROPA 2020

4. Nova zasnova strategije Evropa 2020

4.1 EU se sooča z dvojnimi izzivom: čim prej mora najti rešitev iz krize, ki je povzročila tolikšen pretres gospodarskega in družbenega sistema, hkrati pa mora okrepiti model pametne, trajnostne in vključujoče rasti, ki je predlagan v strategiji Evropa 2020, da bi odpravila strukturne probleme, ki so krivi za premajhno konkurenčnost evropskega sistema.

4.1.1 V tem kontekstu EESO meni, da je treba spodbujati model razvoja, v okviru katerega si bodo države članice še naprej prizadevale za strukturne reforme, da bi konsolidirale javne finance in zagotovile njihovo učinkovitost, hkrati pa podprle izvajanje politik za spodbujanje konkurenčnosti EU in njenih glavnih akterjev (delavcev ter zasebnih in socialnih podjetij), povečanje količine in izboljšanje kakovosti evropskih naložb (materialnih, nematerialnih in socialnih), ustvarjanje večjega števila boljših delovnih mest, podpiranje socialne in teritorialne kohezije ter reševanje problemov, povezanih z visoko brezposelnostjo ter vse večjo revščino in socialno izključenostjo⁽¹⁰⁾.

4.1.2 Zato bi morala ekonomska in monetarna unija postati dejavnik stabilnosti ter trdnejše in odpornejše rasti. Okrepiti je treba privlačnost celotne Unije kot lokacije za proizvodnjo in naložbe, v celoti izkoristiti potencial enotnega trga v vseh njegovih razsežnostih, vlagati in pripraviti evropsko gospodarstvo na prihodnost, spodbujati ugodno okolje za podjetništvo in ustvarjanje delovnih mest, spodbujati okoljsko trajnost in okrepitev sistemov socialnega varstva, da bi se lahko spopadli s spremembami in socialnimi problemi.

4.2 Po mnenju EESO predlog radikalne reforme izvajanja strategije Evropa 2020 zahteva temeljit premislek o ključnih vidikih in dejavnikih strategije, ki je nastala pred štirimi leti, kot so: sama ideja o razvoju, ki je podlaga strategije, način določanja ciljev ter ukrepi za njihovo uresničitev, spremljanje in ocenjevanje, določanje učinkovitega in uspešnega upravljanja strategije na več ravneh ter izboljšanje sodelovanja evropske javnosti in organizacij civilne družbe.

4.3 Da bi zagotovili trajnost razvoja, ki se spodbuja s strategijo Evropa 2020, je treba okrepiti njen celostni pristop z združitvijo ekonomskih ciljev s socialnimi in okoljskimi. Treba bi bilo spodbujati pristop za natančno uporabo vseh oblik kapitala v času in prostoru, s čimer bi zagotovili izpolnitev sedanjih potreb, ne da bi ogrozili potrebe prihodnjih generacij.

⁽⁸⁾ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013, UL L 347, 20.12.2013, str. 320–469..

⁽⁹⁾ Uredba (EU) št. 1299/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013, UL J L 347, 20.12.2013, str. 259–280.

⁽¹⁰⁾ Več o projektu na <http://www.foreurope.eu/>

4.3.1 Načelo trajnostnega razvoja bi bilo treba nujno povezati z ustreznimi cilji strategije Evropa 2020, v skladu s cilji iz člena 3(1), (2) in (3) Pogodbe o Evropski uniji ⁽¹¹⁾, ter spodbujati ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo z večjim sodelovanjem in solidarnostjo med državami članicami ter trajnostnim razvojem na podlagi uravnotežene gospodarske rasti in visoko konkurenčnega socialnega tržnega gospodarstva, ki je bolj usmerjeno v blaginjo ljudi ter v večjo konkurenčnost in polno zaposlenost.

4.3.2 Strategija Evropa 2020 mora odražati tudi vlogo EU na mednarodni ravni. Reforma strategije mora biti tesno povezana z agendo ZN za trajnostni razvoj po letu 2015 ⁽¹²⁾ in omogočiti ustrezno izvajanje svetovnih ciljev s področja trajnostnega razvoja v EU in na ravni EU.

4.3.3 Da bi začeli dolgoročni prehod na močno, konkurenčno in vključujoče gospodarstvo EU, gospodarno z viri, bodo morali načrti EU segati tudi čez leto 2020. Zato je treba v reformo strategije Evropa 2020 nujno vključiti uvedbo participativnega procesa, ki bo privedel do celostne politične strategije za trajnostno Evropo v globaliziranem svetu vsaj do leta 2030.

4.4 V skladu s celostnim pristopom k načelu trajnostnega razvoja v strategiji Evropa 2020 bi bilo treba nameniti več podpore kvalitativnim vidikom ciljev. Rast pomeni naravno povečanje velikosti, kar se nanaša na kvantitativni vidik, medtem ko razvoj pomeni povečanje kakovosti in potenciala. Kvalitativni vidik razvoja se odraža v uresničevanju in širitvi posebnosti in potencialov nekega družbenega in gospodarskega sistema.

4.4.1 Cilji strategije Evropa 2020 ne bi smeli biti podrejeni gospodarskim in proračunskim ciljem, temveč bi morali biti enakovredno vključeni v novo strukturo okoljskega gospodarskega in socialnega upravljanja, zlasti v okviru evropskega semestra ter posledično letnega pregleda rasti, nacionalnih programov reform in priporočil za posamezne države.

4.4.2 EESO ponavlja, da je treba sistem merjenja BDP dopolniti s sistemom za merjenje učinkov, ki jih imajo sprejeti ukrepi na družbo, družine in posameznike ⁽¹³⁾. V zvezi s tem bo treba uporabljati socialne kazalnike in zagotoviti njihovo dejansko uporabo v okviru evropskega semestra ⁽¹⁴⁾.

4.4.3 Zato je nujno razviti sistem spremljanja na podlagi kazalnikov, ki upoštevajo razpoložljivi dohodek gospodinjstev, kakovost življenja, okoljsko odgovornost, socialno kohezijo ter zdravje in blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij. V zvezi z izvajanjem in upravljanjem novega sistema spremljanja EESO verjame, da je treba oblikovati novo strukturo, ki bi vključevala pristojne institucije.

4.5 Strategija Evropa 2020 bo uspešna samo, če bo zagotovljeno upravljanje na več ravneh, da se bo mogoče soočiti s številnimi izzivi, ki so pred nami, in če bodo na ravni EU sprejete splošne smernice privedle do oprijemljivih ukrepov na nacionalni in regionalni ravni.

4.5.1 V tej zvezi je treba okrepiti ekonomsko upravljanje EU na splošno in zlasti upravljanje EMU ter ga vključiti v strategijo Evropa 2020. Tako bo mogoče zagotoviti izvajanje strukturnih reform na podlagi učinkovite delitve odgovornosti na ravni držav članic. Zato bo treba doseči pravo sodelovanje med Evropskim svetom, Svetom za konkurenčnost, Komisijo in Evropskim parlamentom pri vodenju, delitvi in spremljanju ukrepov.

4.5.2 Države članice morajo priporočila, ki jih Evropski svet pripravi za njihovo državo, ustrezno upoštevati pri pripravi letnih strategij v nacionalnih programih reform in pri odločitvah na področju proračuna, strukturnih reform, politike zaposlovanja in socialne politike.

⁽¹¹⁾ UL C 83, 30.3.2010.

⁽¹²⁾ <http://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1561>

⁽¹³⁾ UL C 181, 21.6.2012, str. 14–20.

⁽¹⁴⁾ Krepitev socialne razsežnosti ekonomske in monetarne unije, COM(2013) 690 provisoire.

4.6 Okrepiti je treba vlogo organizirane civilne družbe v različnih faza načrtovanja in izvajanja evropskih politik. Doseganje ciljev strategije Evropa 2020 mora biti podprto z okrepitevijo vloge in vključenosti civilne družbe pri pripravi letnega pregleda rasti, nacionalnih programov reform in priporočil za posamezne države. Za to je potrebno učinkovitejše in hitrejše sprejetje časovnega razporeda evropskega semestra, da bi lahko organizirana civilna družba dovolj zgodaj pripravila svojo oceno in s tem učinkovito prispevala k sprejemanju odločitev. To je treba zagotoviti na vseh treh ravneh upravljanja, ki so zajeti v strategiji: evropski, nacionalni in regionalni.

5. Medsektorski in sektorski ukrepi za podporo strategiji Evropa 2020

5.1 Da bi bila strategija Evropa 2020 v naslednjih petih letih vzvod konkurenčnosti in kohezije v podporo trajnostni in vključujoči gospodarski rasti v Evropi, bi bilo treba po mnenju EESO izvajati celotno strategijo, ki vsebuje **medsektorske (horizontalne) in sektorske ukrepe**.

5.1.1 **Z medsektorskimi ukrepi** je treba vzpostaviti ustrezne pogoje za spodbujanje ključnih akterjev za povečanje evropske konkurenčnosti, tj. **delavcev, podjetij in podjetij socialne ekonomije**.

5.1.2 **Ukrepi znotraj posameznih sektorjev** pa morajo zagotoviti resnični ponovni zagon strategije Evropa 2020 in sicer s prenovo **industrijske politike**, združitvijo **energetske politike**, okrepitevijo **raziskav in inovacij**, spodbujanjem dejavnikov za **povečanje konkurenčnosti evropskega gospodarskega sistema, povezanega s sistemom socialnega varstva in bojem proti revščini in socialni izključenosti** ⁽¹⁵⁾.

5.2 Glavni akterji **ukrepov znotraj posameznih sektorjev** v okviru prenovljene strategije Evropa 2020 bi morali biti **delavci, zasebna podjetja** ⁽¹⁶⁾ in **podjetja socialne ekonomije** ⁽¹⁷⁾.

5.2.1 Kar zadeva socialne partnerje, mora imeti ustvarjanje kakovostnih delovnih mest osrednji pomen v strategiji Evropa 2020 kot sredstvo za spopadanje z vse večjo razdrobljenostjo trga dela in brezposelnostjo.

5.2.1.1 Izobraževalni sistemi ter sistemi preusposabljanja in vseživljenjskega učenja morajo ustrezati potrebam in spremembam na trgu dela.

5.2.1.2 Spodbujati je treba podjetništvo in razvoj novih pristopov in sistemov učenja, da bi posameznike opremili s pravimi veščinami in s tem čim bolj izkoristili človeški kapital.

5.2.1.3 Spodbujati in podpirati je treba vlogo javnih storitev zaposlovanja pri usmerjanju, vključevanju in ponovnem vključevanju oseb na trg dela.

5.2.1.4 Večjo zavezo je treba dati politikam v podporo zaposlovanju, zlasti mladih, oseb, ki so izgubile zaposlitev zaradi določene starosti, žensk in invalidov. Poleg tega je treba več pozornosti nameniti vprašanju zaposlitve oseb, ki niso zajete v uradni statistiki, ker so izključene iz trga dela (npr. brezdomci in osebe brez stalnega prebivališča, Romi itd.).

5.2.1.5 Dobro bi bilo določiti nov cilj v okviru strategije Evropa 2020: zmanjšanje brezposelnosti mladih za 50 % do leta 2020.

5.2.2 Kar zadeva **podjetja**, zlasti MSP, je treba spodbujati sodobno podjetniško kulturo na podlagi prednostnih nalog, določenih v Aktu za mala podjetja ⁽¹⁸⁾ in načrtu za podjetništvo 2020 ⁽¹⁹⁾, kar lahko podjetjem pomaga pri izkoriščanju priložnosti, ki se ponujajo z dostopom do sredstev EU in tehnološkimi inovacijami, kot vzvoda razvoja za povečanje konkurenčnosti in zaposlenosti.

⁽¹⁵⁾ Za več informacij o teh ukrepih glej zgoraj navedeno mnenje EESO iz leta 2014.

⁽¹⁶⁾ Izraz „podjetje“ ima tu precej splošen pomen in zajema tako posamezne podjetnike (samostojne, v svobodnih poklicih, ki plačujejo socialne prispevke) kot podjetja (mikro, mala, srednja in velika).

⁽¹⁷⁾ Socialna ekonomija vključuje tako MSP in velika podjetja kot zadrage, vzajemne družbe, združenja, skladi, socialne nevladne organizacije itd.

⁽¹⁸⁾ Akt za mala podjetja za Evropo, COM(2008) 394 final.

⁽¹⁹⁾ UL C 271, 19.9.2013, str. 75–80.

5.2.2.1 V zvezi s tem pa je treba zagotoviti pogoje, ki bodo gospodarskim subjektom omogočili udeležbo na trgu brez izkrivljanj zaradi prevelike birokracije ter nepoštenih in nezakonitih praks.

5.2.2.2 Razmisliti bi bilo treba tudi o možnosti uvedbe posebne podpore za MSP⁽²⁰⁾ v nekaterih primerih, kot so zagonska podjetja, odpiranje v svet, vstop na trg kapitala ter raziskave, razvoj in inovacije.

5.2.3 Podjetja socialne ekonomije so ključni element evropskega socialnega modela, saj spodbujajo – zlasti na lokalni in regionalni ravni – socialne inovacije ter ustvarjanje novih delovnih mest, trajnostno rast in kohezijo. Uvajajo tudi nove in prožne načine ponujanja storitev in inovacije z vidika proizvodov, procesov in organizacije.

5.3 Uspešnost oživitve strategije Evropa 2020 bo odvisna od učinkovitega spodbujanja naslednjih **ukrepov za posamezni sektor**.

5.3.1 **Oživitev evropske industrijske politike** bo omogočila izboljšanje konkurenčnosti evropske industrije. EU mora ponovno postati konkurenčna z vidika sistema, za kar potrebuje lastno industrijsko politiko. Proizvodnja mora ponovno doseči 20-odstotni delež BDP (v letu 2012 je delež znašal 15,3 %).

5.3.1.1 Potrebujemo industrijsko politiko, ki bo spodbujala:

- strateško vključevanje vrednostne verige v različne sektorje: proizvodnjo, kmetijsko-živilski sektor in storitve;
- zavezo visokotehnoški in srednjevisokotehnoški industriji ter storitvam, ki temeljijo na intenzivni uporabi znanja;
- razvoj evropskega trga, ki lahko zagotovi pošteno konkurenco za srednjo stopnjo izobrazbe in spodbuja mobilnost delavcev in oseb v svobodnih poklicih s srednjo in visoko stopnjo specializacije ter storitev;
- funkcionalne povezave med javnim sektorjem in ponudniki storitev, ki temeljijo na intenzivni uporabi znanja, da bi izboljšali produktivnost javnega sektorja;
- izkoristek priložnosti za razvoj, ki jih prinaša zeleno gospodarstvo, in podporo ekološkemu prehodu EU v model proizvodnje in potrošnje, ki odraža načelo trajnostnega razvoja (v povezavi z agendo za razvoj po letu 2015 in cilji trajnostnega razvoja)⁽²¹⁾;
- strateško pomembno „modro gospodarstvo“ z inovacijami, da bi priložnosti za razvoj, povezane z glavnimi „vrednostnimi verigami“ („modra industrija“, „modri promet“, „modri turizem“, „modra hrana“, „modra energija“ in „modri viri“), spremenili v gospodarsko, okoljsko in družbeno korist za evropska podjetja in državljane.

5.3.2 Bistvenega pomena je **spodbujanje skupne energetske politike EU**. Glede na to, da ima energetika velik pomen za gospodarstvo, ni mogoče oblikovati resne industrijske politike brez nekaterih skupnih načel, kot so:

- prilagoditev in zmanjšanje razlik v ceni energije;
- izboljšanje pogojev za notranji energetski trg;
- zmanjšanje energetske odvisnosti od tretjih držav;
- spodbujanje obnovljivih virov energije.

⁽²⁰⁾ EESO se nanaša na poročilo delovne skupine Evropske komisije za svobodne poklice *Action Lines: Bolstering the business of liberal professions*, ki je bilo objavljeno 12. marca 2014.

⁽²¹⁾ <http://www.wfuna.org/post-2015>

5.3.3 **Razvoj politike raziskav in inovacij, izkoriščanje informacijsko-komunikacijskih tehnologij in digitalizacija gospodarstva** so področja, ki ponujajo velik potencial za oživitev evropske konkurenčnosti. V zvezi s tem bi lahko razvili nove oblike učinkovitega in uspešnega sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem.

5.3.3.1 V ta namen bi bilo treba po mnenju EESO:

- spodbujati odzivne in dinamične javne agencije, ki se bodo zavemale za priložnosti srednje- in dolgoročnega financiranja, da bi zagotovili življenjsko pomembno povezavo med znanostjo in industrijo;
- poskrbeti za večjo uporabo IKT, da bi spodbudili dinamiko gospodarskih akterjev (rast MSP je večja ob uporabi IKT);
- povečati finančno podporo za raziskave, razvoj in inovacije ter v vseh državah članicah podpreti tesnejše sodelovanje med univerzami, raziskovalnimi inštituti in podjetji;
- spodbuditi digitalizacijo gospodarstva, ki ponuja odlično priložnost za združevanje zasebnih interesov z javnimi koristmi, saj podjetnikom omogoča, da v celoti izkoristijo priložnosti na trgu ter obenem javnosti ponudijo nove digitalne izdelke in storitve.

5.3.4 EESO meni, da bi bilo treba spodbujati **dejavnike za krepitev konkurenčnosti, povezane s sistemom socialne države**. Izvajanje uspešnih ukrepov socialnega varstva bi bil lahko zelo pomemben dejavnik za oživitev konkurenčnosti EU, saj bi zagotovili okolje, v katerem bi bilo mogoče dejavnike tveganja, ki bi bili pogubni za posameznika (za državljane), nevtralizirati s pomočjo socialnih ukrepov. Treba je okrepiti prizadevanja za zaščito zdravja in varnosti na delovnem mestu. Po mnenju EESO je ključnega pomena večja podpora vključevanju invalidov⁽²²⁾ in razsežnosti spola⁽²³⁾ ter preprečevati diskriminacijo in izključevanje na podlagi rase, etnične pripadnosti, starosti, vere ali spolne usmerjenosti.

5.3.4.1 Glede na napovedi glede staranja⁽²⁴⁾ prebivalstva v Evropi se je nujno treba držati prevzetih obveznosti v zvezi z demografskimi spremembami in jih po možnosti še razširiti. Da bi lahko uresničili pozitivne učinke demografskih sprememb, tako za starejše kot za celotno družbo, je nujno treba omogočiti, da se lahko ljudje postarajo v dobrem zdravstvenem staranju in v varnem okolju⁽²⁵⁾.

5.3.4.2 Po mnenju EESO bi morali za gospodarske ukrepe opraviti predhodno oceno učinkov, da bi odpravili ukrepe, ki bi lahko povečali revščino in socialno izključenost.

5.3.4.3 Poleg tega je treba spodbujati celostno strategijo za aktivno vključevanje, da bi zagotovili:

- ustrezno podporo dohodkom;
- vključujoč trg dela;
- dostop do kakovostnih delovnih mest in storitev ter spodbujanje socialnih inovacij;
- širjenje socialne ekonomije na strateško pomembnih področjih nege in pomoči na domu.

5.4 Po mnenju EESO bi bilo treba za podporo strategiji Evropa 2020 spodbujati ambiciozen načrt za naložbe v materialno in nematerialno infrastrukturo ter socialne naložbe, namenjene izključno oživitvi konkurenčnosti EU⁽²⁶⁾. Svet bo moral odobriti dodatna finančna sredstva, ki bodo za to potrebna, Komisija pa bo morala spremljati učinkovitost in uspešnost tega načrta, hkrati pa tudi strukturne reforme v posameznih državah.

⁽²²⁾ Evropska strategija o invalidnosti za obdobje 2010–2020: obnovljena zaveza za Evropo brez ovir, COM(2010) 636 final.

⁽²³⁾ Strategija za enakost žensk in moških 2010–2015, COM(2010) 491 final.

⁽²⁴⁾ Poročilo Evropske komisije iz leta 2012 o staranju.

⁽²⁵⁾ UL C 51, 17.2.2011, str. 55–58.

⁽²⁶⁾ Kakor je predlagal Jean-Claude Juncker, kandidat za predsednika Evropske komisije, v *Političnih usmeritvah naslednje Evropske komisije* 15. julija 2014 v Strasbourgu.

V zvezi s tem EESO ponavlja svoje predloge iz nedavno sprejetega mnenja ⁽²⁷⁾ glede pomembnosti javnih naložb držav članic na eni strani in na drugi strani omilitve aličasne zamrznitve varčevalnih ukrepov med krizo.

EESO tako priporoča prožno izvajanje Pakta za stabilnost in rast glede na gospodarske in družbene razmere.

5.4.1 Naložbe v materialno infrastrukturo morajo biti usmerjene na dve veliki področji. Najprej je treba zagotoviti vzdrževanje, popravila in posodobitev arhitekturne dediščine, tako zgodovinskih kot stanovanjskih objektov, ter prometnih omrežij (železniškega, cestnega in pomorskega). Enako pomembno je vzdrževanje in varovanje evropskih hidrogeoloških danosti in obalnih območij. Drugi vidik pa se nanaša na nematerialne naložbe, povezane z razvojem IKT omrežij. Financiranje teh naložb bi lahko zagotovili s pomočjo Evropske investicijske banke, z izdajo posebnih evropskih obveznic in s spremembo večletnega finančnega načrta za obdobje 2014–2020, ki je predvidena za leto 2016.

5.4.2 Socialne naložbe morajo odpraviti revščino in tveganje socialne izključenosti ter spodbuditi ponovno zaposlovanje v Evropi. Potrebne so naložbe v višini 2 % BDP, ki jih je treba izključiti iz izračuna primanjkljaja in spremljati, da bi zagotovili pogoje za učinkovito in uspešno izvajanje. Tak načrt bi lahko zaobjemal zdravstvene storitve, nego in pomoč glede na demografske trende v posamezni državi članici, krepitev izobraževalnega sistema in sistema poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, socialna stanovanja itd. Za to namenjena sredstva bi bilo treba ravno tako izključiti iz izračuna primanjkljaja, zagotovili pa bi jih lahko iz davka na finančne transakcije.

V Bruslju, 15. oktobra 2014

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE

⁽²⁷⁾ Mnenje EESO o dokončnem oblikovanju EMU in predlogih Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za naslednji mandat evropskega zakonodajnega organa, poročevalca g. VAN IERSEL in g. CEDRONE, sprejeto 9. julija 2014.